

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2011. gada 21. jūlijā*

Lieta C-325/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apvienotā Karaliste) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 4. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 12. augustā, tiesvedībā

Secretary of State for Work and Pensions

pret

Maria Dias.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši D. Švābi [*D. Šváby*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), Dž. Arestis [*G. Arestis*] un J. Malenovskis [*J. Malenovský*],

* Tiesvedības valoda — angļu.

ģenerālvokāte V. Trstenjaka [*V. Trstenjak*],
sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 16. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- M. Diasas [*M. Dias*] vārdā — A. Berijs [*A. Berry*], *barrister*, kuru pilnvarojis Dž. Borero [*J. Borrero*], *solicitor*,

- Apvienotās Karalistes valdības vārdā — S. Osovskis [*S. Ossowski*], pārstāvis, kam palīdz K. Smita [*K. Smith*], *barrister*,

- Dānijas valdības vārdā — B. Veisa Foga [*B. Weis Fogh*], pārstāve,

- Portugāles valdības vārdā — L. Fernandišs [*L. Fernandes*], pārstāvis,

- Eiropas Komisijas vārdā — D. Maidani [*D. Maidani*] un M. Vailterspins [*M. Wilderspin*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2011. gada 17. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un grozījumi OV L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.), 16. pantu attiecībā uz uzturēšanās gadījumiem pirms šīs direktīvas transponēšanas datuma, kā arī par to, kā interpretēt Padomes 1968. gada 15. oktobra Direktīvu 68/360/EEK par ierobežojumu atcelšanu attiecībā uz dalībvalstu darba ņēmēju un viņu ģimeņu pārvietošanos un dzīvesvietu Kopienā (OV L 257, 13. lpp.) attiecībā uz uzturēšanās atļaujām, kas izsniegtas saskaņā ar šo pēdējo direktīvu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts lietā starp *Secretary of State for Work and Pensions* (darba un pensiju ministrs) un M. Diasu par pēdējās tiesībām saņemt maznodrošinātā pabalstu (“income support”).

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesības

Direktīva 68/360

- 3 Direktīvas 68/360 4. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis piešķir uzturēšanās tiesības savā teritorijā [šo valstu pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, attiecībā uz kuriem ir piemērojama Padomes 1968. gada 15. oktobra Regula (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.)] un kuri var uzrādīt dokumentus, kas uzskaitīti šī panta 3. punktā.

2. Kā pierādījumu par uzturēšanās tiesībām izsniedz dokumentu ar nosaukumu “EEK dalībvalsts pilsoņa uzturēšanās atļauja”. Šajā dokumentā jābūt paziņojumam, ka tas ir izsniegts saskaņā ar Regulu [...] Nr. 1612/68 un saskaņā ar dalībvalstu veiktajiem pasākumiem šīs direktīvas īstenošanai. Paziņojuma teksts ir atrodams šīs direktīvas pielikumā.

3. EEK dalībvalsts pilsoņa uzturēšanās atļaujas izsniegšanai dalībvalstis drīkst pieprasīt uzrādīt vienīgi šādus dokumentus:

— darba ņēmējam:

- a) dokumentu, uz kura pamata viņš ieradies to teritorijā;
- b) darba devēja apstiprinājumu par viņa nodarbinātību vai nodarbinātības apliecību;

[..].”

4 Minētās direktīvas 6. pantā ir paredzēts:

“1. Uzturēšanās atļaujai:

- a) jābūt derīgai visā tās dalībvalsts teritorijā, kura to ir izsniegusi;
- b) jābūt derīgai vismaz piecus gadus pēc tās izsniegšanas dienas un jāparedz tās automātiska atjaunošana.

2. Ja uzturēšanās tiek pārtraukta uz laiku, kas nepārsniedz sešus mēnešus pēc kārtas, kā arī uz dienesta laiku armijā, tas neietekmē uzturēšanās atļaujas derīgumu.

3. Ja darba devējs vai persona, kas sniedz pakalpojumus, darba ņēmēju nodarbina ilgāk nekā trīs mēnešus, bet ne ilgāk kā gadu uzņēmējā valstī, tad uzņēmēja dalībvalsts izsniedz darba ņēmējam pagaidu uzturēšanās atļauju, kuras derīgumu var ierobežot ar paredzēto nodarbinātības laiku.

Pagaidu uzturēšanās atļauju saskaņā ar 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta noteikumiem izsniedz arī sezonas darba ņēmējiem uz laiku, kas ilgāks par trīs mēnešiem. Nodarbinātības laiks jānorāda dokumentos, kas minēti 4. panta 3. punkta b) apakšpunktā.”

5 Šīs pašas direktīvas 7. pantā ir noteikts:

“1. Derīgu uzturēšanās atļauju darba ņēmējam nevar anulēt, pamatojoties tikai un vienīgi uz to, ka viņa nodarbinātība ir pārtraukta, vai nu tāpēc, ka viņš uz laiku ir kļuvis darbnespējīgs slimības vai nelaimes gadījuma dēļ, vai tāpēc, ka viņš atrodas piespiedu bezdarba situācijā, ko apliecina kompetents nodarbinātības dienests.

2. Pirmo reizi atjaunojot uzturēšanās atļauju, uzturēšanās laikposmu var ierobežot, bet ne mazāk kā uz 12 mēnešiem, ja darba ņēmējs dalībvalstī ir atradies piespiedu bezdarba situācijā vairāk nekā divpadsmit mēnešus pēc kārtas.”

- 6 Direktīvas 68/360 pielikumā ar nosaukumu “4. panta 2. punktā minētā paziņojuma teksts” ir noteikts:

“Šī atļauja ir izsniegta saskaņā ar 1968. gada 15. oktobra Eiropas Kopienu Padomes Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un pasākumiem, kas veikti 1968. gada 15. oktobra Padomes Direktīvas ieviešanai.

Saskaņā ar iepriekš minētās regulas noteikumiem šīs atļaujas turētājam ir tiesības uzsākt un turpināt veikt darbinieka darbu [...] teritorijā saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kas attiecas uz [...] darba ņēmējiem.”

Direktīva 90/364/EEK

- 7 Padomes 1990. gada 28. jūnija Direktīvas 90/364/EEK par tiesībām uz dzīvesvietu [uzturēšanās tiesībām] (OV L 180, 26. lpp.) 1. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Dalībvalstis piešķir tiesības uz dzīvesvietu [uzturēšanās tiesības] citu dalībvalstu pilsoņiem, kam nav šādu tiesību saskaņā ar citiem Kopienas tiesību aktu noteikumiem, un to ģimenes locekļiem, kā definēts 2. punktā, ar nosacījumu, ka šiem pilsoņiem un to ģimenes locekļiem uzņēmējā dalībvalstī ir pilna apdrošināšana slimības gadījumiem un ir pietiekami daudz līdzekļu, lai nekļūtu par apgrūtinājumu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, kamēr tie šajā valstī dzīvo.”

8 Minētās direktīvas 2. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Tiesības uz dzīvesvietu [uzturēšanās tiesības] apliecina, izsniedzot dokumentu ar nosaukumu “EEK dalībvalsts pilsoņa uzturēšanās atļauja”, kuras derīguma termiņš var būt līdz pieciem gadiem un kas ir atjaunojama. Tomēr, ja dalībvalstis to uzskata par vajadzīgu, tās var pieprasīt atjaunot atļaujas derīgumu pēc pirmajiem diviem uzturēšanās gadiem. Ja ģimenes loceklis nav dalībvalsts pilsonis, viņam vai viņai izsniedz dzīvesvietas dokumentu ar tādu pašu derīgumu kā dokumentam, kas izsniegts pilsonim, kura apgādājamais viņš vai viņa ir.

Lai izsniegtu uzturēšanās atļauju vai dokumentu, dalībvalsts var lūgt prasītājam tikai uzrādīt derīgu personas apliecību vai pasi un sniegt pierādījumu, ka viņš vai viņa atbilst 1. pantā izklāstītajiem nosacījumiem.

2. Direktīvas 68/360/EEK 2. un 3. pantu, 6. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 9. pantu piemēro *mutatis mutandis* attiecībā uz personām, kuras gūst labumu no šīs direktīvas.

[..]

Dalībvalstis no šīs direktīvas noteikumiem atkāpjas tikai tad, ja tas vajadzīgs, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai veselības aizsardzības apsvērumiem. [..]”

- 9 Šīs pašas direktīvas 3. pantā ir noteikts:

“Tiesības uz dzīvesvietu [uzturēšanās tiesības] paliek spēkā tik ilgi, kamēr minēto tiesību izmantotāji ievēro 1. pantā izklāstītos nosacījumus.”

Direktīva 2004/38

- 10 Direktīvas 2004/38 preambulas 17. apsvērumā ir paredzēts:

“Pastāvīgas uzturēšanās tiesību piešķiršana Savienības pilsoņiem, kas izvēlējušies ilgstoši apmesties tajā, stiprina Savienības pilsonības izjūtu, turklāt tā ir viens no galvenajiem faktoriem, kas veicina sociālo kohēziju, kura ir viens no Savienības pamatmērķiem. Tādēļ visiem Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, kas piecus gadus pastāvīgi uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar šajā direktīvā minētajiem nosacījumiem un kas nav bijuši izraidīti, būtu jāparedz pastāvīgas uzturēšanās tiesības.”

- 11 Minētās direktīvas III nodaļa ar virsrakstu “Uzturēšanās tiesības” ietver tās 6.–15. pantu.

- 12 Minētajā 6. pantā ar virsrakstu “Tiesības uzturēties uz laiku līdz trim mēnešiem” ir paredzēts:

“1. Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku līdz trim mēnešiem, neizvirzot viņiem nosacījumus vai formalitāšu ievērošanu, izņemot prasību, ka viņiem jābūt derīgai personas apliecībai vai pasei.

2. Šā panta 1. punkta noteikumi attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kam ir derīga pase un kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, bet pavadā Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar viņu.”

13 Direktīvas 2004/38 7. pants ar virsrakstu “Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus” ir formulēts šādi:

“1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

- a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī
- b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī
- c) — viņi ir reģistrēti privātā vai sabiedriskā iestādē, ko kreditē vai finansē uzņēmēja dalībvalsts, pamatojoties uz saviem tiesību aktiem vai administratīvo praksi, lai apmeklētu mācības, tostarp arodmācības, un
  - viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī un viņi, iesniedzot deklarāciju vai pēc savas izvēles izmantojot līdzvērtīgus paņēmienus, pierāda attiecīgajai valsts iestādei, ka viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem un ka viņi nekļūs par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā; vai arī

d) viņi ir ģimenes locekļi, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

2. Uzturēšanās tiesības, kas noteiktas 1. punktā, tiek attiecinātas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, bet pavada Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī vai ieceļo kopā ar viņu, ja šis Savienības pilsonis atbilst 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

3. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē Savienības pilsonis, kas vairs nav darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusu šādos apstākļos:

a) viņš/viņa uz laiku ir darbnespējīgs(-a) slimības vai nelaimes gadījuma dēļ;

b) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks, bet iepriekš ir bijis(-usi) nodarbināts(-a) ilgāk nekā vienu gadu, turklāt ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs;

c) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa/viņas darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads, vai ja viņš/viņa ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā un ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs. Šādā gadījumā darba ņēmēja statuss saglabājas ne mazāk kā sešus mēnešus;

d) viņš/viņa sāk arodmācības. Ja vien viņš/viņa nav piespiedu bezdarbnieks, darba ņēmēja statuss saglabājas tikai tad, ja apmācība ir saistīta ar iepriekšējo nodarbinātību.

4. Atkāpjoties no šā panta 1. punkta d) apakšpunkta un 2. punkta, tikai laulātajam, reģistrētajam partnerim, kas minēts 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā, un apgādībā esošajiem bērniem ir uzturēšanās tiesības kā tāda Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kurš atbilst šā panta 1. punkta c) apakšpunkta nosacījumiem. Šīs direktīvas 3. panta 2. punkts attiecas uz viņa/viņas, kā arī viņa/viņas laulātā vai reģistrētā partnera apgādībā esošajiem tiešajiem augšupējiem radniekiem.”

14 Direktīvas 2004/38 IV nodaļas ar virsrakstu “Pastāvīgas uzturēšanās tiesības” 16. pants, kura virsraksts ir “Vispārējs noteikums attiecībā uz Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem”, ir formulēts šādi:

“1. Savienības pilsoņiem, kas likumīgi un nepārtraukti ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus, ir tiesības pastāvīgi uzturēties šajā valstī. Uz šīm tiesībām nedrīkst attiecināt III nodaļā paredzētos nosacījumus.

2. Šā panta 1. punkts attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie un ir kopā ar Savienības pilsoni likumīgi un nepārtraukti uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus.

3. Uzturēšanās nepārtrauktību neietekmē īslaicīga prombūtne, kas nav ilgāka par sešiem mēnešiem gadā, vai ilgāka prombūtne obligātā militārā dienesta dēļ, vai vienreizēja prombūtne, kas nav ilgāka par divpadsmit secīgiem mēnešiem, svarīgu iemeslu

dēļ, piemēram, grūtniecība un dzemdības, nopietna slimība, mācības vai arodmācības, vai norikojums darbā citā dalībvalstī vai trešā valstī.

4. Tiklīdz pastāvīgas uzturēšanās tiesības ir iegūtas, tās var zaudēt tikai tad, ja prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts ir ilgāka par diviem secīgiem gadiem.”

15 Direktīvas 2004/38 38. pantā ir paredzēts:

“1. Regulas (EEK) Nr. 1612/68 10. un 11. pantu atceļ no 2006. gada 30. aprīļa.

2. Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK atceļ no 2006. gada 30. aprīļa.

3. Atsauces uz atceltajiem noteikumiem un direktīvām uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu.”

16 Kā izriet no Direktīvas 2004/38 40. panta 1. punkta pirmās daļas, dalībvalstīm bija jānodrošina, ka stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2006. gada 30. aprīlim nodrošinātu atbilstību šai direktīvai.

Valsts tiesības

- 17 1992. gada likums par sociālā nodrošinājuma iemaksām un pabalstiem (*Social Security Contributions and Benefits Act 1992*) un 1987. gada (Vispārējie) noteikumi par maznodrošinātā pabalstu (*Income Support (General) Regulations 1987*) ir maznodrošinātā pabalstam piemērojams tiesiskais regulējums.
- 18 Maznodrošinātā pabalsts ir pabalsts, ko atkarībā no ienākumiem piešķir dažādām personu grupām. Priekšnoteikums šī pabalsta izmaksai citu starpā ir tāds, ka personas ienākumi nedrīkst pārsniegt "piemērojamo summu", kura var tikt noteikta nulles apmērā, kas faktiski nozīmē, ka šajā gadījumā pabalsts netiek piešķirts.
- 19 Piemērojamā summa "personai no ārvalstīm" ir nulle, un šī persona tiek definēta kā "pieteicējs, kas pastāvīgi nedzīvo Apvienotajā Karalistē, Normandijas salās, Menas salā vai Īrijas Republikā". Lai varētu uzskatīt, ka personas parastā dzīvesvieta ir Apvienotajā Karalistē, Normandijas salās, Menas salā vai Īrijas Republikā, personai, kas lūdz piešķirt maznodrošinātā pabalstu, ir jābūt "uzturēšanās tiesībām".
- 20 "Uzturēšanās tiesības", kas ļauj pretendēt uz maznodrošinātā pabalstu, nav skaidri definētas. Kopš 2004. gada maija valsts tiesībās ir mēģināts ierobežot šī pabalsta izmaksu, lai atsevišķas personas nekļūtu par nesamērīgu slogu sociālās apdrošināšanas sistēmai.

- 21 Tādējādi atsevišķas Eiropas Savienības pilsoņu uzturēšanās tiesības, piemēram, tās, kas tiek piešķirtas saskaņā ar Direktīvas 2004/38 6. pantu, ir izslēgtas un tādējādi neļauj izmaksāt minēto pabalstu. Turpretim citas personu grupas, piemēram, darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas šīs pašas direktīvas nozīmē, to skaitā tādas personas, kuras saglabā šo statusu atbilstoši šīs direktīvas 7. panta 3. punktam, kā arī to ģimenes locekļi minētas direktīvas nozīmē, saistībā ar maznodrošinātā pabalstu netiek uzskatītas par “personām no ārvalstīm”, un tādējādi viņām ir tiesības to saņemt.
- 22 Ir vispāratzīts, ka pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas ir paredzētas Direktīvas 2004/38 16. pantā, ir tādas uzturēšanas tiesības, kas pieļauj maznodrošinātā pabalsta saņemšanu.

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

- 23 M. Diasa ir Portugāles pilsoņe, kura 1998. gada janvārī ieceļoja Apvienotajā Karalistē. Kā ir norādījusi iesniedzējtiesa, attiecīgās personas uzturēšanos veido šādi pieci laikposmi (turpmāk tekstā attiecīgi — “pirmais līdz piektais laikposms”):

— no 1998. gada janvāra līdz 2002. gada vasarai: nodarbināta;

— no 2002. gada vasaras līdz 2003. gada 17. aprīlim: grūtniecības un dzemdību atvaļinājumā;

— no 2003. gada 18. aprīļa līdz 2004. gada 25. aprīlim: bez darba;

— no 2004. gada 26. aprīļa līdz 2007. gada 23. martam: nodarbināta un

— kopš 2007. gada 24. marta: bez darba.

²⁴ 2000. gada 13. maijā *Home Office* [Iekšlietu ministrija] izsniedza M. Diasai uzturēšanās atļauju, kas atbilst Direktīvas 68/360 4. pantā paredzētajām uzturēšanās tiesībām. Šajā atļaujā bija iekļauts šīs direktīvas pielikumā minētais teksts. Tajā turklāt bija norādīts derīguma termiņš no 2000. gada 13. maija līdz 2005. gada 13. maijam un bija precizēts, ka “šīs atļaujas derīguma termiņš ir laika posms, kurā jūs varat uzturēties Apvienotajā Karalistē. Laika ierobežojums, izņemot gadījumus, ja tas tiek aizstāts ar citu datumu, ir attiecināms uz visām citām vēlākām iebraukšanas atļaujām, kuras jūs šīs atļaujas spēkā esamības laikā, iespējams, iegūsit pēc tam, kad būsit izbraukusi no Apvienotās Karalistes.”

²⁵ 2007. gada marta beigās M. Diasa pieprasīja maznodrošinātā pabalstu.

²⁶ Saskaņā ar *Social Security Commissioner* (Sociālā nodrošinājuma komisārs, turpmāk tekstā — “*Commissioner*”) viedokli, tā kā M. Diasai minētajā datumā vairs nebija darba ņēmējas statusa Direktīvas 2004/38 nozīmē, viņa varēja pretendēt uz maznodrošinātā pabalstu tikai tad, ja viņai būtu bijušas pastāvīgas uzturēšanās tiesības atbilstoši šīs direktīvas 16. pantam. Šajā ziņā *Commissioner* uzskatīja, ka uz minētajām uzturēšanās tiesībām varēja atsaukties tikai pēc Direktīvas 2004/38 transponēšanas datuma Apvienotās Karalistes tiesību sistēmā, proti, no 2006. gada 30. aprīļa.

- 27 Kā norāda *Commissioner*, tā kā M. Diasa trešajā savas uzturēšanās Apvienotajā Karalistē laikposmā vairs nebija darba ņēmēja Savienības tiesību nozīmē, viņš uzskatījis, ka viņa nevarēja pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas nolūkā šo laikposmu vienkārši pieskaitīt ne pirmajam, ne otrajam, ne arī ceturtajam savas uzturēšanās laikposmam.
- 28 Tomēr, pēc *Commissioner* ieskata, M. Diasas uzturēšanos Apvienotajā Karalistē trešajā laikposmā varēja uzskatīt par vērā ņemamu pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai, gan pamatojoties uz viņai izsniegto uzturēšanās atļauju, gan saskaņā ar EKL 18. pantu.
- 29 Tādējādi *Commissioner* nolēma M. Diasai piešķirt maznodrošinātā pabalstu.
- 30 *Secretary of State for Work and Pensions* pārsūdzēja *Commissioner* lēmumu iesniedzējtiesā.
- 31 Šī tiesa uzskata, ka *Commissioner* lēmums pamatojas uz premisu, saskaņā ar kuru, nosakot Direktīvas 2004/38 16. pantā paredzētās pastāvīgas uzturēšanās tiesības, nevar ņemt vērā uzturēšanās laikposmus, kas noslēgušies pirms 2006. gada 30. aprīļa, šīs direktīvas transponēšanas datuma Apvienotās Karalistes tiesību sistēmā. Turpretim saskaņā ar iesniedzējtiesas viedokli šos laikposmus minēto uzturēšanās tiesību noteikšanai var ņemt vērā. Tomēr, tā kā šis jautājums jau bija pamats šīs tiesas lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, uz kuru attiecas Tiesas 2010. gada 7. oktobra spriedums lietā C-162/09 *Lassal* (Krājums, I-9217. lpp.), tā neuzskatīja par vajadzīgu no jauna uzdot Tiesai šo pašu jautājumu.

32 Nemot par pamatu *Commissioner* izvirzīto premisu, iesniedzējtiesa, tāpat kā viņš, uzskata, ka M. Diasa trešajā savas uzturēšanās Apvienotajā Karalistē laikposmā nevarēja tikt uzskatīta par darba ņēmēju Savienības tiesību nozīmē. Tomēr šī tiesa uzskata, ka attiecīgajai personai šajā laikposmā uzturēšanās tiesības nevarēja izrietēt no Direktīvas 2004/38 16. panta, pamatojoties tikai uz viņai izsniegto uzturēšanās atļauju. Visbeidzot no šīs pašas tiesas viedokļa M. Diasas uzturēšanos minētajā laikposmā varēja uzskatīt par vērā ņemamu pastāvīgas uzturēšanās tiesību noteikšanai, piemērojot tikai EKL 18. pantu, gadījumā, ja tiktu atzīts, ka Direktīvas 2004/38 16. pants ir nepilnīgs attiecībā uz uzturēšanās laikposmiem pirms šīs direktīvas transponēšanas datuma dalībvalstu tiesību sistēmās.

33 Šādā kontekstā *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* [Anglijas un Velsas Apelācijas tiesas Civillietu palāta], nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Eiropas Savienības pilsonis, kas uzturas dalībvalstī, kuras pilsonības viņam nav, un kam pirms [...] Direktīvas 2004/38 [...] transponēšanas bija likumīgi izsniegta uzturēšanās atļauja [...] Direktīvas 68/360 [...] 4. panta 2. punkta nozīmē, bet kas noteiktā laika periodā, kurā atļauja bija spēkā, brīvprātīgi izvēlējās būt bezdarbnieks un nebija pašnodrošināta persona, kā arī neatbilda šīs atļaujas izmantošanai izvirzītajām prasībām, attiecīgajā laikposmā, pamatojoties tikai uz to, ka viņam ir uzturēšanās atļauja, var tikt uzskatīts par personu, kura “likumīgi uzturējusies” uzņēmējā dalībvalstī, lai pēc tam varētu iegūt pastāvīgas uzturēšanās tiesības Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta nozīmē?

2) Ja piecu gadu nepārtraukta likumīga uzturēšanās [uzņēmējas dalībvalsts teritorijā] darba ņēmēja statusā pirms 2006. gada 30. aprīļa nerada pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas paredzētas saskaņā ar [...] Direktīvas 2004/38 [...] 16. panta 1. punktu, vai šāda nepārtraukta uzturēšanās valstī darba ņēmēja statusā var būt

pamats pastāvīgas uzturēšanās tiesībām, kas tieši izriet no EKL 18. panta 1. punkta, pamatojoties uz to, ka direktīva ir nepilnīga?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi par sprieduma lietā Lassal ietekmi uz pamata lietu

³⁴ Kā tika norādīts šī sprieduma 31. punktā, iesniedzējtiesas jautājumi pamatojas uz *Commissioner* izvirzīto premisu, saskaņā ar kuru Direktīvas 2004/38 16. pantā paredzēto pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai nevar ņemt vērā laikposmus, kuros M. Diasa uzturējies Apvienotajā Karalistē un kuri beigušies pirms minētās direktīvas transponēšanas datuma šīs dalībvalsts tiesību sistēmā, proti, 2006. gada 30. aprīļa. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šāda premisa ir kļūdaina, bet tā tomēr neuzskatīja par vajadzīgu tāpēc Tiesai uzdot jaunu jautājumu, jo šis jautājums jau bija pamats šīs pašas tiesas lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, par kuru tika pieņemts minētais spriedums lietā *Lassal*.

³⁵ Minētajā spriedumā lietā *Lassal* Tiesa atzina, ka, pirmkārt, piecu gadu nepārtrauktas uzturēšanās laikposmi pirms Direktīvas 2004/38 transponēšanas datuma, proti, 2006. gada 30. aprīļa, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms šī datuma, ir jāņem vērā saistībā ar pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši šīs direktīvas 16. panta 1. punktam, un, otrkārt, prombūtnes laikposmi no uzņēmējas dalībvalsts pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri nepārsniedz divus secīgus gadus un

kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma, nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši minētajam 16. panta 1. punktam.

- 36 No tā izriet, ka premisa, uz kuru pamatojas prejudiciālie jautājumi, kā to pareizi norādīja iesniedzējtiesa, ir kļūdaina un ka šie jautājumi ir jāizskata, ņemot vērā iepriekš minēto spriedumu lietā *Lassal*.
- 37 Šajā ziņā, kā izriet no šī sprieduma 23. punkta, pirmkārt, ir jānorāda, ka M. Diasa no 1998. gada janvāra līdz 2003. gada 17. aprīlim (pirmais un otrais viņas uzturēšanās laikposms) Apvienotajā Karalistē uzturējās kā darba ņēmēja tajā laikā spēkā esošo Savienības tiesību aktu nozīmē.
- 38 Tādējādi ir jākonstatē, ka M. Diasa pirms Direktīvas 2004/38 transponēšanas datuma šajā dalībvalstī, proti, 2006. gada 30. aprīļa, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms šī datuma, bija piecus gadus nepārtraukti uzturējusies Apvienotajā Karalistē un ka šis laikposms ir jāņem vērā pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai atbilstoši šīs direktīvas 16. panta 1. punktam.
- 39 Otrkārt, trešajā savas uzturēšanās Apvienotajā Karalistē laikposmā, proti, no 2003. gada 18. aprīļa līdz 2004. gada 25. aprīlim, M. Diasa brīvprātīgi bija izvēlējusies būt bezdarbiece un tādējādi viņai nebija darba ņēmējas statusa tajā laikā spēkā esošo Savienības tiesību aktu nozīmē. Savukārt ceturtajā minētās uzturēšanās laikposmā, no 2004. gada 26. aprīļa līdz 2007. gada 23. martam, viņa šo statusu atguva. Turklāt trešajā viņas uzturēšanās laikposmā M. Diasai joprojām bija uzturēšanās atļauja, kas viņai kā darba ņēmējai atbilstoši Direktīvai 68/360 bija likumīgi izsniegta 2000. gada

13. maijā, kaut arī šajā laikposmā viņa neatbilda ne Savienības, ne valsts tiesībās izvirzītajām prasībām, kas ļautu viņai izmantot uzturēšanās tiesības.

- 40 Tā kā pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas ir paredzētas Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktā, varēja tikt iegūtas tikai no 2006. gada 30. aprīļa (iepriekš minētais spriedums lietā *Lassal*, 38. punkts), rodas jautājums, kā pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši šai tiesību normai ietekmē uzturēšanās laikposms, kas ilga no 2003. gada 18. aprīļa līdz 2004. gada 25. aprīlim, proti, M. Diasas uzturēšanās Apvienotajā Karalistē trešais laikposms.
- 41 Tādējādi, ņemot vērā iepriekš minēto spriedumu lietā *Lassal*, iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi ir jāpārfrāzē tā, ka šī pēdējā būtībā jautā, vai Savienības pilsoņa uzturēšanās laikposmi uzņēmējā dalībvalstī pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma, pamatojoties tikai uz to, ka viņam ir atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegta uzturēšanās atļauja, un nepastāvot atbilstībai prasībām jebkāda veida uzturēšanās tiesību izmantošanai, var ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam.

Par prejudiciālajiem jautājumiem, ko Tiesa ir pārfrāzējusi, ņemot vērā spriedumu lietā Lassal

- 42 Lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem Tiesas pārfrāzējumā, vispirms ir jānoskaidro tas, vai Savienības pilsoņa uzturēšanās laikposmi uzņēmējā dalībvalstī, pamatojoties tikai uz to, ka viņam ir atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi

izsniegta uzturēšanās atļauja, lai gan šīs atļaujas turētājs neatbilst prasībām jebkāda veida uzturēšanās tiesību izmantošanai, var tikt uzskatīti par likumīgu uzturēšanos pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta nozīmē.

43 Šajā ziņā ir jāatceras, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka piecu gadu nepārtrauktas uzturēšanās laikposmi pirms Direktīvas 2004/38 transponēšanas datuma saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms šī datuma, ir jāņem vērā pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai atbilstoši šīs direktīvas 16. panta 1. punktam (iepriekš minētais spriedums lietā *Lassal*, 40. un 59. punkts).

44 Tā kā trešais M. Diasas uzturēšanās Apvienotajā Karalistē laikposms bija pamatots tikai ar to, ka viņai bija atbilstoši Direktīvai 68/360 izsniegta uzturēšanās atļauja, šajā lietā ir jānoskaidro jautājums, vai šim uzturēšanās atļaujām ir deklaratīvs vai tiesības nodibinošs raksturs.

45 M. Diasa šajā ziņā apgalvo, ka uzturēšanās atļauja, ko izsniegusi uzņēmējas dalībvalsts valdība un ko tā nav atsaukusi, kaut arī tai ir bijusi iespēja to izdarīt, piešķirot attiecīgajai personai uzturēšanās tiesības visa šīs atļaujas derīguma termiņa garumā. Pēc viņas domām, tā kā Direktīva 68/360 neietver nevienu Direktīvas 90/364 3. pantam līdzvērtīgu tiesību normu, uzturēšanās tiesības, kas ir atzītas, piemērojot Direktīvu 68/360, un apliecinātas, izsniedzot uzturēšanās atļauju, saglabājoties tik ilgi, kamēr izbeidzas šīs atļaujas derīguma termiņš vai tā ir tikusi atsaukta neatkarīgi no tā, ka atļaujas turētājs vairs neatbilst prasībām attiecībā uz uzturēšanos.

- 46 Apvienotās Karalistes un Dānijas valdība, kā arī Eiropas Komisija savukārt uzskata, ka uzturēšanās atļaujai, kas izsniegta atbilstoši Direktīvai 68/360, esot tikai tīri deklaratīva nozīme un tā nenodibinot nekāda veida uzturēšanās tiesības.
- 47 M. Diasas pārstāvētajam viedoklim nevar piekrist.
- 48 Kā Tiesa jau vairākkārt ir atzinusi, dalībvalsts pilsoņu tiesības ieceļot citas dalībvalsts teritorijā un tajā uzturēties EK līgumā noteikto mērķu īstenošanai ir tādas tiesības, ko šis līgums piešķir tieši vai atkarībā no konkrētā gadījuma ar noteikumiem, kas ir pieņemti minētā līguma īstenošanai. Uzturēšanās atļaujas izsniegšana dalībvalsts pilsonim ir uzskatāma nevis par tiesības nodibinošu aktu, bet gan par aktu, kas dalībvalstij ļauj konstatēt citas dalībvalsts pilsoņa individuālo situāciju atbilstoši Savienības tiesību noteikumiem (skat. 2006. gada 23. marta spriedumu lietā C-408/03 Komisija/Beļģija, Krājums, I-2647. lpp., 62. un 63. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 49 To, ka uzturēšanās atļaujām ir deklaratīvs, nevis tiesības nodibinošs raksturs, Tiesa ir atzinusi neatkarīgi no tā, vai atļauja ir bijusi izsniegta atbilstoši Direktīvas 68/360 vai Direktīvas 90/364 noteikumiem (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Beļģija, 65. punkts).
- 50 No tā izriet, ka atšķirības Direktīvas 68/360 vai Direktīvas 90/364 noteikumos nevar būt pamatojums viedoklim, saskaņā ar kuru, pretēji šī sprieduma 48. punktā minētajam principam, uzturēšanās atļaujas, kas izsniegtas atbilstoši pēdējai no minētajām direktīvām, varot nodibināt to turētājiem tiesības gūt labumu no šīs direktīvas.

- 51 Turklāt ir jānorāda, ka Direktīvas 90/364 3. pants attiecas nevis uz atļauju, kas izsniegta uzturēšanās tiesību konstatēšanai, bet gan uz pašām uzturēšanās tiesībām, kā arī uz to piešķiršanai izvirzītajām prasībām. Tādējādi no šīs tiesību normas nav izdarāmi nekādi secinājumi par to, kāds ir Direktīvas 90/364 2. panta 1. punktā un *a fortiori* Direktīvas 68/360 4. panta 2. punktā minētās uzturēšanās atļaujas raksturs.
- 52 Turklāt vienīgā Direktīvas 68/360 tiesību norma, kurā ir runa par uzturēšanās atļaujas anulēšanu, proti, šīs direktīvas 7. panta 1. punkts, apstiprina, ka pastāv būtiska saikne starp minēto atļauju un attiecīgā pilsoņa iepriekš pastāvējušajām uzturēšanas tiesībām. Līdzīgi kā darba ņēmējs nezaudē ne uzturēšanās tiesības, ne arī pašu darba ņēmēja statusu, pamatojoties tikai un vienīgi uz to, ka viņa nodarbinātība ir pārtraukta vai nu tāpēc, ka viņš uz laiku ir kļuvis darbnespējīgs slimības vai nelaimes gadījuma dēļ, vai tāpēc, ka viņš atrodas piespiedu bezdarba situācijā, ko apliecina kompetents nodarbinātības dienests, minētā tiesību norma nepieļauj, ka darba ņēmējam, kurš atrodas šādā situācijā, tiek anulēta derīga uzturēšanās atļauja.
- 53 Visbeidzot ir taisnība, ka attiecībā uz uzturēšanās atļauju deklaratīvo raksturu Tiesa ir izteikusies tikai par tādām situācijām, kad šāda atļauja nebija tikusi izsniegta, kaut gan attiecīgais Savienības pilsonis atbilda prasībām, kas saskaņā ar Savienības tiesībām ir izvirzītas attiecībā uz uzturēšanos uzņēmējā dalībvalstī.
- 54 Tomēr, kā tika minēts šī sprieduma 48.–52. punktā, uzturēšanās atļauju deklaratīvais raksturs norāda uz to, ka šīs atļaujas vienīgi apstiprina iepriekš pastāvējušas tiesības. Līdz ar to tāpat kā šis raksturs neļauj kvalificēt pilsoņa uzturēšanos kā nelikumīgu Savienības tiesību nozīmē, ņemot vērā vienīgi apstākli, ka viņam nav uzturēšanās atļaujas, tas nepieļauj arī to, ka Savienības pilsoņa uzturēšanās Savienības tiesību nozīmē tiek uzskatīta par likumīgu vienīgi tā iemesla dēļ, ka viņam ir likumīgi izsniegta šāda atļauja.

- 55 Līdz ar to ir jākonstatē, ka uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa, pamatojoties tikai uz atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegtu atļauju un nepastāvot atbilstībai prasībām, kas ļauj izmantot jebkāda veida uzturēšanās tiesības, nevar tikt uzskatīti par likumīgu uzturēšanos pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta nozīmē.
- 56 Ņemot vērā šo konstatējumu un uzdotos jautājumus, ko Tiesa ir pārfrāzējusi šī sprieduma 41. punktā, otrkārt, ir jānoskaidro, kā minēto pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu ietekmē šādi uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma.
- 57 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas ir paredzētas Direktīvas 2004/38 16. pantā, varēja tikt iegūtas tikai no 2006. gada 30. aprīļa, kā tika minēts šī sprieduma 40. punktā. Līdz ar to atšķirībā no piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmiem pēc šī datuma, kas Savienības pilsoņiem dod pastāvīgas uzturēšanās tiesības no tā paša brīža, kad tie noslēgušies, uzturēšanās laikposmi pirms šī datuma nerada pēdējiem tiesības izmantot šāda veida uzturēšanās tiesības pirms 2006. gada 30. aprīļa.
- 58 Tā kā Savienības pilsoņa uzturēšanās laikposmi uzņēmējā dalībvalstī, pamatojoties tikai uz to, ka viņam ir atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegta uzturēšanās atļauja un nepastāvot atbilstībai prasībām jebkāda veida uzturēšanās tiesību izmantošanai, nevar tikt uzskatīti par likumīgu uzturēšanos pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta nozīmē, rodas jautājums, kā minēto tiesību iegūšanu ietekmē šāds uzturēšanās laikposms pirms 2006. gada 30. aprīļa, kurš sekojis piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam vēl pirms šī datuma.

- 59 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punktā ir paredzēta pastāvīgas uzturēšanās tiesību zaudēšana, ja prombūtnes laikposmi no uzņēmējas dalībvalsts ir ilgāki par diviem secīgiem gadiem, un ka šādu pasākumu pamato tas, ka pēc šādas prombūtnes saikne ar uzņēmēju dalībvalsti ir vājinājusies (iepriekš minētais spriedums lietā *Lassal*, 55. punkts).
- 60 Turklāt Tiesa arīdzan ir lēmusi, ka minētās tiesību normas mērķis ir tikt piemērotai neatkarīgi no tā, vai uzturēšanās laikposmi ir bijuši pirms vai pēc 2006. gada 30. aprīļa, jo tiktāl, ciktāl piecu gadu uzturēšanās laikposmi pirms šī datuma ir jāņem vērā, lai iegūtu pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas ir paredzētas Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktā, šī panta 4. punkta nepiemērošana šiem laikposmiem nozīmētu to, ka dalībvalstīm šīs pastāvīgas uzturēšanās tiesības būtu jāpiešķir pat tad, ja prombūtnes laikposmi ir bijuši ievērojami, kas liek apšaubīt saikni starp attiecīgo personu un uzņēmēju dalībvalsti (iepriekš minētais spriedums lietā *Lassal*, 56. punkts).
- 61 Visbeidzot Tiesa no tā ir secinājusi, ka no Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punkta piemērošanas piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmiem pirms 2006. gada 30. aprīļa izriet it īpaši tas, ka šiem laikposmiem sekojuši prombūtnes laikposmi no uzņēmējas dalībvalsts pirms šī datuma, kuri nepārsniedz divus secīgus gadus, nevar ietekmēt attiecīgā Savienības pilsoņa integrācijas saikni un ka šādi prombūtnes laikposmi nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši minētā 16. panta 1. punktam (iepriekš minētais spriedums lietā *Lassal*, 57. un 58. punkts).
- 62 Šāda pati argumentācija pēc analogijas ir jāpielieto arī attiecībā uz uzturēšanās laikposmiem pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma, pamatojoties tikai uz atbilstoši

Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un nepastāvēt atbilstībai prasībām jebkāda veida uzturēšanās tiesību izmantošanai.

- 63 Faktiski pat tad, ja Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punktā ir atsauce tikai uz prombūtnes laikposmiem no uzņēmējas dalībvalsts, integrācijas saikne starp attiecīgo personu un šo dalībvalsti ir apšaubāma arī gadījumā, kad pilsonis pēc piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposma nolemj palikt šajā dalībvalstī, kaut arī viņam nav uzturēšanās tiesību.
- 64 Šajā ziņā, tāpat kā to secinājumu 106. un 107. punktā ir darījusi ģenerālvokāte, ir jānorāda, ka integrācija, kam ir galvenā nozīme Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktā paredzēto pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanā, ir balstīta ne tikai uz teritoriālo un laika aspektu, bet arī uz kvalitātes elementiem, kas attiecas uz integrācijas pakāpi uzņēmējā dalībvalstī.
- 65 Tā kā šeit ir runa par līdzīgām situācijām, nākas secināt, ka Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punktā ietvertais noteikums pēc analogijas ir jāpiemēro arī klātbūtnes laikposmiem uzņēmējā dalībvalstī pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma, pamatojoties tikai uz atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un nepastāvēt atbilstībai prasībām jebkāda veida uzturēšanās tiesību izmantošanai.
- 66 No minētā izriet, ka uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma un kuri nepārsniedz divus secīgus gadus, pamatojoties tikai uz atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un nepastāvēt atbilstībai prasībām,

kas izvirzītas jebkāda veida uzturēšanās tiesību izmantošanai, nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam.

⁶⁷ Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 16. panta 1. un 4. punkts ir jāinterpretē šādi:

— uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa, pamatojoties tikai uz atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un nepastāvot atbilstībai prasībām jebkāda veida uzturēšanās tiesību izmantošanai, nevar tikt uzskatīti par likumīgu uzturēšanos pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta nozīmē, un

— uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma un kuri nepārsniedz divus secīgus gadus, pamatojoties tikai uz atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un nepastāvot atbilstībai prasībām uzturēšanās tiesību izmantošanai, nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši [Direktīvas 2004/38] 16. panta 1. punktam.

Par tiesāšanās izdevumiem

⁶⁸ Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospiež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 16. panta 1. un 4. punkts ir jāinterpretē šādi:

- uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa, pamatojoties tikai uz atbilstoši Padomes 1968. gada 15. oktobra Direktīvai 68/360/EEK par ierobežojumu atcelšanu attiecībā uz dalībvalstu darba ņēmēju un viņu ģimeņu pārvietošanos un dzīvesvietu Kopienā likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un nepastāvēt atbilstībai prasībām jebkāda veida uzturēšanās tiesību izmantošanai, nevar tikt uzskatīti par likumīgu uzturēšanos pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta nozīmē, un

- uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma un kuri nepārsniedz divus secīgus gadus, pamatojoties tikai uz atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un nepastāvēt atbilstībai prasībām uzturēšanās tiesību izmantošanai, nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam.

[Paraksti]